

Raalte: het verschil tussen gangbaar, scharrel en biologisch

Henk Bosch

Op bezoek Adriaan Vernooij

Onder de rook van Raalte, langs het bronzen varken bij de oprit, via de receptie met aan de muur de Sallandse spreuk 'het geet oew goed bieje al waje doot' kom je terecht bij de 45-jarige bedrijfsleider Adriaan Vernooij. Vorig jaar nog beleidsmedewerker bij het Produktschap voor Vee en Vlees. Daar dus op de stoel van de opdrachtgever. En nu op de stoel van de opdrachtnemer, als bedrijfsleider over een personeelbestand van dierverzorgers (5), proevencoördinator (1), en administratieve medewerkers (2).

Hoe ziet je loopbaan er uit?

'Ik ben begonnen als voorlichter varkenshouderij in het rivierengebied. Daarna heb ik tien jaar gewerkt binnen projecten van ontwikkelings samenwerking en plattelandsontwikkeling in Kenia en Oeganda.'

Ben je een idealist...?

'Het was geen gemakkelijk tijd, maar ik ben ook niet teleurgesteld. Met idealisme alléén red je het niet. Je komt er wél met pragmatisme, iets extra's willen doen, incasservermogen hebben.'

Wat is in Raalte de hoofdzaak van het onderzoek?

'Er is nu nog aandacht voor zowel biologisch, gangbaar, als scharrel. We krijgen dan ook veel boeren op bezoek die het verschil daartussen willen zien. Raalte is de enige plek in Nederland waar dat kan!
En dat was voor de toekomst ook de bedoeling. Maar de onderzoeksvragen voor scharrelvarkens worden mede door de marktontwikkeling steeds minder. Het onderzoek voor de biologische varkenshouderij wordt steeds omvangrijker. Hier is een toenemende en gerichte belangstelling voor. Al met al is het wel zo dat het gangbare onderzoek op dit moment nog driekwart van de varkens behelst. En dan moet je denken aan voeding, huisvesting, gezondheidszorg, voedselveiligheid, gedrag.'

Loopt alles hier op rolletjes?

'Ja alles. Ha, ha... Nee, dat hangt sterk van het type onderzoek af. Kijk, het aspectenonderzoek binnen gangbaar is vrij technisch en goed in de hand te houden, bijvoorbeeld het effect van voederadditief a en voederadditief b. Aan het eind van het onderzoek weten we precies waar we aan toe zijn, omdat je naar één bepaald aspect kijkt.'

En waar doe je dat niet?

'Ons onderzoek binnen de biologische en scharrelvarkenshouderij is veel meer gericht op systeemontwikkeling, bijvoorbeeld huisvesting. Het gaat veelal om systemen die vrij nieuw zijn, en waarvoor een aantal regels gelden. Volgens die en die normen moet je produceren. De consequenties daarvan zijn dan niet altijd even duidelijk. Het antwoord laat vaak wat langer op zich wachten. En er kan meer tegenvallen dan bij het gangbare aspectenonderzoek.'

Bijvoorbeeld?

'We hebben veel meer uitval in de kraamhokken omdat de zeug los loopt. Door middel van diverse typen kraamhokken proberen we daar wat aan te doen. Dat is een veel langer proces. Hetzelfde geldt voor de voeding. De keuze voor kwalitatief goed voer voor de biologische tak is veel beperkter.'

Bedrijfsgegevens

Praktijkcentrum duurzame en biologische varkenshouderij Raalte

Anno 2002: geen gesloten bedrijf

300 zeugen:	225 gangbaar;	plek voor 400 vleesvarkens
	45 scharrel;	plek voor 100 vleesvarkens
	25 biologisch;	plek voor 100 vleesvarkens

Na de nieuwbouw anno 2004/2005: gesloten bedrijf

300 zeugen:	150 gangbaar;	plek voor 1100-1200 vleesvarkens
	150 biologisch;	plek voor 1100-1200 vleesvarkens

Er zijn daardoor meer problemen rondom het spenen.

Een ander voorbeeld: in de biologische varkenshouderij mag je het varken maar één keer behandelen met een antibioticum. Is dat een tweede keer nodig, dan mag je het niet meer als biologisch varken afzetten. Dan is het dus een desinvestering. Dus moeten we zoeken naar manieren om de gezondheid van het biologische varken goed op peil te houden via natuurlijke weerstand, homeopatische middelen, fytotherapeutica enz.'

Adviseren jullie richting gangbaar of biologisch?

'Boeren maken zelf een principiële keuze, en daarin is het lastig om specifieke adviezen te geven. Bovendien ben je voor de ontwikkeling van de varkenshouderij in Nederland afhankelijk van de overheid en de consument. Als bijvoorbeeld de consument de laatste vijf jaar massaal was overgegaan tot het kopen van biologisch varkensvlees, dan had de structuur van de varkenshouderij er nu ook heel anders uitgezien...'

Hoe ben je gestemd over de 'biologische consument' ?

'...Voorzichtig optimistisch.... Het is de discussie van de kip en het ei. Vergelijk het maar met de discussie rond de scharrelvarkenshouderij... die heeft ook niet die omvang gekregen die men vooraf hoopte... Een en ander wordt nu wel wat structureler ter hand genomen via ketenvorming, betrokkenheid van supermarkten, subsidies vanuit het ministerie. Dit alles geeft een positieve stimulans. Maar vergeet niet dat op dit moment biologisch en scharrelvarkensvlees slechts één procent uitmaken van de totale varkensvleesconsumptie.... Het is moeilijk te zeggen wat dit percentage over tien jaar zal zijn. Het onderzoek kan wel bijdragen aan de biologische houderij door veelbelovende onderzoekresultaten op het gebied van bijvoorbeeld huisvesting, voeding, gezondheidszorg, ammoniakemissie. En ook door goede technische en financiële resultaten.'

Hoe zie je de toekomst van de gangbare varkenshouderij?

'De gangbare varkenshouderij zal echt niet verdwijnen... Maar ze moet wel voldoen aan regelgeving en eisen die erop af zullen komen. Gangbaar zal meer groeien in de richting van wat nu scharrel is. Je krijgt volgens mij twee richtingen: degenen die overblijven binnen de gangbare varkenshouderij zijn de grote bedrijven die ook internationaal mee kunnen komen qua kostprijs; en daarnaast krijg je de niches als scharrel, biologisch, milieukeurvarkens, streekgerichte en kleinschalige productie. Aan de biologische houderij besteedt met name het Ministerie van LNV veel aandacht. De groeiende belangstelling en de eerste ervaringen van varkenshouders leveren vragen en knelpunten op waaraan wij hier op de beschikbare faciliteiten kunnen werken.'

Wat gaan jullie hier inrichten?

'De ene helft van het bedrijf wordt biologisch. Deze nieuwbouw wordt opgezet volgens biologische regelgeving. De bouw begint dit jaar op een nieuw open stuk.

Op de andere helft van het bedrijf gaan we voor gangbaar de bestaande stallen renoveren. Op z'n vroegst volgend jaar... De bouw is gericht op wat ons over vijf tot tien jaar te wachten staat. Dus we kijken ook nog wat verder dan het Varkensbesluit. Daarom wordt het ook wel gangbaar PLUS genoemd waarin je kijkt naar zaken als huisvesting, welzijnsnormen, hokvormen, instrooien, afvoer van strotrijke mest, milieu-eisen, gezondheidszorg, antibiotica, voeding (ruwvoer naast krachtvoer), voedselveiligheid, energieverbruik, salmonella. Kortom, het gangbare gedeelte gaat aandacht besteden aan wat op de middellange termijn van belang wordt voor de varkenshouderij in Nederland.'

Bedankt Adriaan. Succes met de bouw. En... 'het geet oew good biej al waj doot'.